

Postanek sovjetov.

Tudi pri nas se je začelo baviti s socialistično literaturo, precej intenzivno z vprašanjem o sovjetih. Sovjetske konstitucije, o katerih se vedno bolj govori, so v resnici le prazna slova, ker bodo morali biti sovjeti, kakor izraz proletarske volje, popolnoma suvereni in samostojni, vendar česar se bodo morali sami sebe organizirati, torej sami izdelati svojo sovjetsko konstitucijo. Mišljeno, da bi se morali pojaviti sovjeti po kakšni točno določeni shemi, istočasno in v dveh ali več stadijih po vsej Italiji, kakor po znanih kake magične palice ni resna. Ne, revolucije se ne »delajo« tako! Revolucija je podobna požaru, ki izbruhne na neki točki in se potem razširja vedno bolj in bolj, dokler ne objame vsega poslopja. Pojavljanje sovjetov pa je čisto revolucionarni čin, ki se brezdomno razvija po železnih zakonih zgodovine.

Saj nam to potrjuje vsak začetak sedanje zgođovine. V sanjski Rusiji so se pojavili sovjeti najprej v Petrogradu, potem v Moskvi in so se začeli razširjati slednje vedno bolj — kar se še danes nadaljuje — po vsej Rusiji. Drugi dokaz nam pa daje zopet ista Rusija v svoji zgodnji kot začetnika svetovne revolucije. Tu vidimo, da so se začeli pojavljati sovjeti najprej na Ruskem, potem pa med Nemci in Madžari in se sedaj že bližajo sovjetizmu gibanju tudi v Italiji.

Razum teh najbolj primernih, bi se dalo navedeti še nešteto drugih zgodovinskih primerov v dokaz trditve, da se bo razvijalo sovjetsko gibanje tudi v Italiji progresivno.

Sovjeti se bodo torej pojavili najprej v različnih industrijskih središčih, to je v onih italijanskih mestih, kjer so zgrajene največje množice industrijskih delavcev, avangarde revolucionarnega proletariata. Tudi v teh mestih samih ne bo sovjetsko gibanje že v začetku splošno. Ono se prične najprej v največjih zavodih in privede šele potem k sobi vse mestni proletarijat.

Opirajoč se na ta osnovna načela, ne more komunisti delati nikakih težav vprašanje o določitvi taktike glede snovanja sovjetov. Sovjetsko gibanje, to je propaganda za sovjetske in tomlačenje istih, mora začeti med delavstvom največjih zavodov v največjih industrijskih mestih in sicer na zavodskih samih, kjer so zbrani skupaj vsi delavci, ki pri vprašanju sovjetov prihajajo v prvi vrsti v poštev. Sovjetska propaganda na shodih v posebnih mestnih dvoranih zastopa po uspešnosti daleč za propagando na zavodih. Taki shodi v posebnih dvoranih se morajo pravočasno objaviti po časopisih ali drugje, kar pomeni predvsem izgubo časa. Drugič je nemogoče tako urediti, da bi te objave štali vsi delavci, ki prihajajo v poštev, in tretjič ne bi prišli na shod niti vsi oni, ki bi bili pravočasno obveščeni. Zato mora vsak delavec dovoliti časa, volje in zavednosti, da bi prišel na shod. Na take shode prihajajo večinoma le zavodni delavci, torej taki, katerim so shodi manj potrebni, ker so o tozadevnih vprašanjih že poučeni iz socialističnega časopisa in literature. Sovjetska propaganda se mora torej voditi na zavodih, kjer edino je to mogoče priti do vsakega delavca, v prvi vrsti do nezavednega, kateremu je to najbolj potrebna. Ne kratico: propaganda mora iti k delavcu, a ne čakati, da bo delavec prišel k njej.

Komunistični agitatorji morajo objaviati delavcem pomen sovjetov in jih slednje povzati naj iz svoje srede izvedejo sovjetske poslanice. Ko so se izvršile volitve v vseh glavnih tovarnah in zavodih, se morajo izvoljeni poslanci takoj sestati v gotovi, za to določeni dvorani v mestu, in proglasiti ustanovitve sovjeta. Ti prvotni ali pripravljalni sovjeti — in ne stranke ali delavske zbornice — imajo potem dolžnost in pravico reševati vsa nadaljnja vprašanja, ki se tičejo sovjeta in v prvi vrsti seveda vprašanja o sovjetski konstituciji.

Edino nujno vprašanje, ki se mora rešiti takoj sedaj, to je pred volitvami v sovjet, je vprašanje volilne proporcije. Koliko delavcev naj ima tedaj pravico izvoliti enega poslanca v sovjet? Ker mora biti sovjet izraz kolektivne volje proletariata, bi bilo najbolje, ako bi se moglo udeleževati sej sovjeta in tam sklepati vsi delavci vsaj enega mesta. Seveda je taka idealna rešitev tega vprašanja tehnično nemogoča. Ako pa je nemogoče doseči ideal, treba je stremeti za tem, da se te idealni rešitvi vsaj kolikor mogoče približamo. Število sovjetskih poslancev mora torej biti kolikor mogoče večje, vendar ne sme biti več poslancev, nego dovoljuje prostor, kjer se bodo vršile seje in mora se tudi gledati na to, da se preveč delavcev ne odtegne od produktivnega dela.

Z ozirom na veličino industrijskih mest v Italiji bi bilo razmerje 1:100, t. j. da izvoli vsakih 100 delavcev po enega poslanca v sovjet, najprimernejše. Za manjša mesta bi se celo šlo lahko do razmerja 1:50, t. j. en poslanec na vsakih petdeset delavcev. Pri razmerju 1:100 bi torej 2560 delavcev ene fabrike poslalo v sovjet 26 poslancev. Ako bi pa n. pr. v enem mestu bilo 15 novjstvih podjetij s skupnim številom 32.000 delavcev, bi sestajal mestni delavski sovjet v početku (predno bi bilo mogoče privleči tudi vsa ostala manjša podjetja k sovjetskemu sodelovanju) iz 320 poslancev. Teh 320 poslancev se sestanejo neke na prvo sejo pripravljalnega sovjeta ter izvolijo svoj izvrševalni odbor. Vse ostalo pripravljalno delo za ustanovitve definitivnega sovjeta pripade kompetenci pripravljalnega sovjeta in njegovega izvrševalnega odbora.

Na ta način se bodo res izpolnile Marxove beseder: »Osvobodjenje proletariata bo delo proletariata samega«, ker že s prvo sejo pripravljalnega sovjeta preide reševanje usode proletariata v njegove lastne roke.

Proletarske stranke kakor voditeljice proletarskih mas morajo biti seveda tudi zastopane v sovjetih. Tudi v tem oziru je ruska revolucija daleč nadkralila vse sedanje parlamentarne sisteme. Vsak politik je prepričan o tem, da so za uspešno delo v vsaki zbornici koristni glavni predstavitelji vseh v njej zastopanih strank, vsled česar stremi vsaka stranka tudi v sedanji buržujski državi, da pošlje svoje volivce v zbornice. No, vsled nepopolnih volilnih sistemov se to večkrat ne posreči, a tudi če se včasih posreči, vendar pa skoraj nikoli ne tako, kakor bi bilo želeli v interesu stvari. Vzemimo za primer le nam najbolj bližnji slučaj: zadnje volitve v italijanski parlament. Tu vidimo, da je na volitvah propal eden od treh voditeljev najmočnejše, maksimalistične struje socialistične stranke, tovarš Egidio Gennari, med tem ko je bilo izvoljenih mnogo takih maksimalističnih kandidatov, ki ne igrajo v stranki nobene posebne vloge. Kaj takega se v sovjetu ne more zgoditi, kamor pošiljajo stranke direktno svoje delegate.

V ruskih sovjetih so stranke zastopane po svojih delegatih v razmerju 1:10, to je en strankni delegat na vsakih 10 na zavodih izvoljenih poslancev. Vzemimo naprimer zgornji navedeni slučaj, da bi namreč sovjet bil sestavljen iz 320 izvoljenih poslancev. V takem slučaju bi imela vse v sovjetu zastopane stranke skupaj pravico poslati v sovjet še 32 delegatov. Recimo, da bi se izmed 320 izvoljenih poslancev 70 izjavilo za reformistično tendenco, 100 za maksimalistično in 150 za komunistično. Potem bi imela stranke oziroma frakcije pravico poslati v

goditi kakor mu se ni bilo zaogodeno. Danes naj nam bo dovolj to: Jezik naj drži za zobmi in naj pazi raje na svojo stvar, ki je bolj podobna hlevu. Tudi mu povemo, da smo naznanili oblasti smrad njegove stvarne in njegove nečestno ravnanje proti dolžnikom. Zraven mu se priporočamo naj ne hodi na valnce, kadar ima maslo na glavi.

Najemniki naj le ostanejo v hišah, ker ni zakona, ki bi jih mogel spraviti ven. Dolžniki pa, preden mu kaj plačajo, naj se obrnejo do nas.

Prihodnjič nekaj več v zabavo domačinom in drugim. Saj se poznamo kaj ne, gospod kmetar.

Učiteljsko društvo v Trstu

Imelo dne 7. t. m. svoj redni občni zbor v slov. ljud. soli v Barkovljah. Predlogi, sprejeti na tem zborovanju, ki morejo zanimati širjo javnost, so sledeči:

Izvoli se poseben predavateljski odtsek, ki se mu poveri naloga, da poskrbi izmed učiteljskih vrst primerne poljudne predavateljice in predavatelje, kateri bi bili pripravljeni nastopiti pri prepotrebah roditeljskih sestankih ter se hkrati postaviti na razpolago onim tržaškim društvom, ki se ukvarjajo z javnimi predavanji, kakor so »Ljudski odtok«, ali katerokoli si bi šlo sredi društvo.

Ker je bila o priliki znanih posličnih izredov posvem uničena knjižnica učit. društva, se nalaga tukajšnjemu odboru za okrajno učit. konferenco, da prouči način, po katerem bi tržaško slov. učitelstvo zopet prišlo čimprej do dobre strokovne knjižnice.

Iz poročila društvenega tajnika posnemamo, da se je odstopil odbor kaj živahno bavil s stanovskimi in šolskimi vprašanji ter, da je v društvu — izven 4 »studijev« — organizirano celotno slov. učitelstvo na tržaških tleh. Blagajniško poročilo je pokazalo povoljno finančno stanje društva. Pri novih volitvah je bil izvoljen za predsednika šolski vodja Ivan Daneu.

Zborovanja se je udeležilo nad 80 učiteljev in učiteljic.

V zadnjem času vidimo kaj živahno gibanje med učiteljskimi društvimi, ki so vključeni v novoustanovljeni »Zvezi«. Vidimo v tem dobro znamenje za naše šolstvo in za prospek učitelstva samega. Sila strogo in zanimivo debato pričakujemo, ako pride v raznih teh društvih od »Zveze« stavljen vprašanje o pridrževanju k delavski zbornici na dnevni red. V kolikor smo počeni, se je o tem vprašanju vprašanje razpravljalo jedva v dveh, treh društvih, in če nismo napačno počeni, je goršiko učit. društvo temu vprašanju tudi že pristopilo. Hočemo zasledovati potek akcije. Prepričani smo, da bo učitelstvo kot socialni faktor velike vrednosti trezno in resno preučevalo to vprašanje, ali že danes smo gotovi, da bi učitelstvo le pridobilo na ugledu in samostojnosti, ako potem delavske zbornice stopi v najužnejši stik z delovnim ljudstvom, in da s tem korakom slednje koristi le sebi. Ob času hočemo v tej zadevi še kaj izpregovoriti.

»Učiteljski list.« Izšla je prva številka novega glasila »Zveze jugoslovanskih učit. društev« s sedežem v Trstu.

Vsebinska: J. Pahor: »Organizacija.« — Vace Oriak: »Učiteljsko list.« — Poročilo o ustanovitvi »Zveze«. — Iz organizacije. — Šolske vesti. — Razne vesti. — Lis t e k: F. Ločnikar: »Sejalec.« — Prireditev pri sv. Ivanu.

Novega tovariša, ki je v naj bo glasilo zatiranega šolskega proletariata, prav iskreno pozdravljamo. Nadajmo se, da pojde vedno svojo samostojno pot kakor bojevnik za pravice našega učitelstva in naše šole, t. j. šole slovenskega delavskega in kmetkega proletariata. Upamo, da se ne bo nikdar vdajal kakorini si bode stranki in njenim osebnim, čisto prav previdno prikritim namenom. To nado nam podkrepljuje dejstvo, da je učitelstvo sklenilo ustanoviti si lasten list in ni hotelo nasloniti se ob eno ali drugo že obstoječo glasila. Če bi bilo drugače, bi bila ustanovitve samostojnega glasila pri današnjih razmerah pač le nepotreben luksuz.

»Učiteljski list« naj postane res vsakemu članu učit. »Zveze« odprta arena, kjer naj nam bo dana možnost zastopati brezobzirno svoja načla. Potem postane res pravo glasilo ravno od buržujske prezirane učit. stanu, pravo torišče novih, svobodnejših idej ter potem; — a le potem, — doprineš nemal prispevek k resnični emancipaciji našega ljudstva na tej pešni zemeljske grude. V tej nadi želimo vso srečo na poti!

Iz Sv. Mar. Magd. Spodnje

Kakor znano se je ustanovila pri nas pred časom podružnica »Ljudskega odra« z namenom, da si bo naša mladina s študijem knjižnopolnila znanje ter tako širila splošno izobrazbo med naše ljudstvo. In res je bilo to zlasti pri nas res potrebno. Mladeniči in deloidci bi se morali vpisati v velikem številu in podpirati to našo podružnico, to ognjišče naše prosvete. Do sedaj jst je že častno število, vendar še vse premalo. Eni znajo samo zjati, drugi udejarjo na svoj »bon hom« a kdaj? Pri nas imamo tudi tamburški zbor, kar je vsakekar hvalavredno! Kako si pa ti predstavijo izobrazbeno delo magdalenke podružnice in kako jo podpirajo? Reči moram, žalibog, na prav zelo slab način! Ravno sedaj, ko priredi podružnica v nedeljo, 14. t. m. dramatično predstavo »Stari Ilija« je odbor povabil tamburšarje, da bi sodelovali pri predstavi med dejanji. A veste kako so šli odboru na roko? Zahtevali so od revne podružnice za 5 komadov sviranja med predstavo celih 130 lir! Mišljm, da je to pravo oduševilo in sebičnost, zahteva domače društvo podpore od drugega domačega društva, jaz bi celo rekel, da... ni lepo, ker ne maram rabiti hudih izrazov. Tako si mišljio fantje tamburšarji, magdalenčani, podpirati tako plemenito delovanje magdalenke podružnice. Hvala lepa! Kakor sem slišal, bo prišel sodelovati mesto slav. tamburšarske zboru, novo ustanovljeni pevski zbor iz Rovt. Tako je lepo! Nađejam se, da naposlami v nedeljo Kačunovo dvorano do zadnjega kotička kjer bomo do nekaj uric pozabili na vse naše križe in tečave ter se zabavali in radovali na lepem uspehu naše podružnice »Ljudskega odra«. Magdalenčani zgornji in spodnji, kakor tudi zunanji gosti, vsi, kdor le more naj pride v nedeljo na predstavo »Stari Ilija« K Sv. M. M. Spodnji.

Fant od fare.

»STARI ILIJA«

Kakor smo že znanili naznanili, priredi podružnica »Ljudskega odra« pri Sv. Mar. Magd. Spodnji v nedeljo 14. t. m. ob 17 (5 pop.) v prostorni dvorani Josipa Miklavca (p. d. Kačun) dramatično predstavo v treh dejanjih s petjem »Stari Ilija«. Vstopnina za osebo L. 150, sedeži po 1 kro. Ker je magdalenška podružnica »Ljudskega odra« pri Sv. M. M. Sp. velikega in nedvomno največjega pomena, se nađejamo, da bo ljudstvo, domače kakor tudi zunanje, se udeležilo lepe predstave v največjem številu ter s tem pokazalo da zna ceniti trud in požrtvovalnost igralcev, kateri si prizadevajo, da bodo cenji, udeležencem predstave nedilj res par ur obilo za bave. Magdalenčani in drugi gostje dobro došli. K večini udeležiti vati vse

Odbor.

!! Proletarci vseh dežel združite se !!

Kristanovim in Prepeluhovim. Ta grupca se je danes odrgala od proletarske mase v Sloveniji in ako hoče diktirati, naj diktira odsej naprej sama sebi! Proletarijat v Sloveniji mora iti pot postopenega socializma III. Internacionalne, hoče imeti svojo voljo in njegovi strokovni tajniki in njegovi mandatarji bodo samo vršili njegovo sklope, njegovo voljo — diktiral pa bo proletarijat in ne plačani tajniki.

Tako bo!

In zato pa pravimo: Ako izvrševalni odbor JSDS počne sklicati stranknega zbora, ker nima več na razpolago »Zerjavove policije«, da za isti dan potakne po letnišnicah vse odločne elemente v stranki, sklicaj ga bo proletarijat sam in na tem zboru ne bodo imeli besede Kristani, Cobali, Prepeluhi in njihovi strokovni tajniki, ampak na tem zboru bo zborovalo »delavstvo« samo, preko njihovih malomeščanskih glav. Naš proletarijat si danes ne da več diktirati in to še najmanj od odpadnikov socializma.

»Napreje«, »Delavci« in »Ljudski Glas« niso več proletarski listi, ampak čisto buržujski in naš proletarijat bo iz njihovega držanja izvajal logične konsekvence.

S socijalističnim odpadniki nečemo imeti ničesar več skupno!

SKLEP LJUBLJANSKE KRAJEVNE ORGANIZACIJE

Naša srčna želja je bila, da ostane slovenski proletarijat enoten, da ga v celoti pripeljemo v krog svojih bratov in sester na jugu, da enoten stopi z

DOMAČI VESTNIK

Delavska manifestacija za ogrske komuniste

Socialistična stranka je napovedala za pretečeno nedeljo shod na tržaškem velikem trgu v to, da se prišli vlado posredovati v korist ogrskim komunistom, ki jih tamonjska meščanska vlada muči, obesava in sploh mori, kakor da komunisti niso niti ljudje. Oblast je šla na velikem trgu prepovedala. Vendar se je motila ako si je mislila, da zaradi prepovedi ne bi naredilo delavstvo svoje manifestacije. Mesto na velikem trgu, se je vršil shod na trgu Domedoni kjer se je zbralo v nedeljo zjutraj nad 40 tisoč delavcev. In ta množica je povedala s svojo navzočnostjo več nego vsak govor, več nego vsaka pesem. Shod je otvoril v imenu tržaške sekcije socialistične stranke sodrug Regent. Za njim je poročal sodrug Malatesta. Tretji je govoril anarhist Testore in je končno sodrug Regent zaključil shod s klici živega ruska revolucija. Po shodu se je razvstila množica v ogromen sprevod, kjer se je število delavcev še pomnožilo. Bila je to resnična delavska manifestacija za delavce. Sprevod je šel, počel delavske himne, do pred delavskega doma v ulico Madonnina kjer je nagovoril množico sodrug Juraga, ki je pozval sprevod naj se razide. Tako se je tudi zgodilo. Od tam se je množica razšla na vse kraje a zlasti po Korzu, na Borzni trg in Veliki trg. Na Korzu in omenjenih dveh trgih je pripravila oblast svojo obrambo črto. Bilo je tam in v bližnjih strankah ulicah vse polno oklopnih avtomobilov, strojnih pusk, karabinjerjev in vojaštva. Drugo vojaštvo je bilo konsignirano. Vendar se mir ni kalil od nobene strani.

Prispevajte za žrtve reakcije

Sodrug, delavci!

Vedno večje je število žrtve ogrske reakcije. Kljub dejstvu, da so zbrnili zločini, ki jih je izvršila ogrska buržujska proti našim sodrugom — komunistom, gnjus in odpor v vsem proletarskem svetu, se taki zločini nadaljujejo. Da se izognejo persekucijam in visilcam najbolj reakcionarne in amaze vlade, so mnogi sodrugji, ki so zapisani v črne bukve primorani, da se skrijejo ali pa da zbeže preko ogrskih meja. S tem korakom se pa izpostavi novim neprivilicam, novemu žrtvovanju. Tudi družine sodrugov komunistov so prisiljene zbežati prisiljene v progumnstvo in v bado.

Vi sodrugji ste že izrekli svoj delavski, proletarski protest zoper zločine, ki jih vrši ogrska bela vlada. Temu izrazu proletarske solidarnosti se mora pridružiti tudi izkaz solidarnosti v drugem smislu. Treba je pomagati hitro in izdatno ogrskim komunistom, ki so žrtvovali vse v prospek velike komunistične resnice. Vaš prispevek mora biti zato izdaten in takojšen.

Sodrug, delavci!

Tudi izvrševalni odbor socialistične zveze v Juljski Benetiji hoče, dogovorno z ogrskimi komunisti, doprineš svojo pomoč tudi žrtvam, ki jih dela D'Annunziova banda na Reki. Delavcem, ki so bili iz Reke izobčeni. Med mnogimi, ki so bili izobčeni iz Reke, je mnogo sodrugov izobčenih brez radi njihovega socialističnega prepričanja. Ti poslednji, enako kakor ogrski sodrugji, so žrtve diktature nove bande, ki, medtem ko hoče dozdnevno braniti narodne pravice ene narodnosti, posiljuje svobodo meščanov, katere zopet obojuje v progumnstvo in v bado.

Tudi tem sodrugom naj velja naša solidarnost. Socialistični proletarijat mora prispevati za vse žrtve nacionalizmov vseh dežel, ki so še domini-rane po militarizmu in kapitalizmu. Le tako bo pokazal proletarijat, da počne izročiti delavskih žrtv v masčeno kredo divjih sovražnikov in da počne zakasnit niti za en sam dan zmagne nove družbe, družbe svobodnih in enakih.

Delavci, sodrugji!

Kakor ste se z navdušenjem udeleževali naših manifestacij, pridružite se z navdušenjem tudi tej akciji našega izvrševalnega odbora in prispevajte po najboljših močeh za ogrske in reške komuniste.

ODBOR.

Prispevke naj se pošlje na naslov: Manlio Benetti, Socialistična zveza za Juljsko Benetijo pri uradništvu »Delov«, Trst, Via delle Zudecche 3.

Iz Stranke

Seja izvrševalnega odbora socialistične zveze v Juljski Benetiji.

Kakor je bilo naznanjeno, se je vršila 6. t. m. seja gorjomenjenega izvrševalnega odbora. Od odborikov je manjkal Visnicher. Navzoča sta bila tudi Poduje in Butinovi iz Pulja. Predsedoval je sodrug Furlan.

Poduje je poročal, da potrebuje v Pulji na vsak način socialističen list kot dnevnik. »Proletario«, ki je izhajal pred znanimi dogodki v Pulji, mora izhajati znova. Po dolgi tozadevni razpravi se je sprejel predlog, ki nalaga političnemu odboru v Pulji naj dela na to, da se ne bi izdajalo lista v Pulji. Izvrševalni odbor si pa prevzame nalogo prirediti posebno izdajo »Lavoratora« za Puljo, kjer bi se ustanovilo posebno redakcijo. V slučaju, da ne bi sprejeli puljski sodrugji tega predloga, se bo dalo nalogo osrednjemu stranknemu vodstvu naj odloči. Sodrug

slučajno beraško zadoščenje. Omogočiti hoče ljudstvu, da dvigne glavo zavesti, da živi od tistega, kar si pridobi z delom in da si pridobi z delom dovolj. Če je idealno darovati rezevu obnosne čevlje, mora biti milijonar bolj idealno odpraviti revščino in odprti vsem ljudem pot do dobrih čevljev.

Socializem počne dosegati z ureditvijo materialnih razmer. Ali na materialnih tleh slone vsi ideali? Kakor raste najzlahnejša roža iz zemlje. Milijonarjevi otroci lahko studirajo, karkoli jih mikajo; če bi bili reveži, bi se morali, čim odrastejo, lotiti dela; ki bi jim dajalo telesnega kruha, najlepši talent bi bil lahko obesil na klin. Proda je tako neprevladna, da deli sposobnosti brez obzira na očetovo bogastvo. Saj so otroci multimilijonarjev včasih kruti tepci, medtem ko so se med sinovi in hčerami preziranih proletarcev rodili že mnogi veličini. Ali nasprotuje idealizmu stremenje, da se pouda vsakemu talentu enaka prilika za popolno uveljavljenje?

Kapitalizem nasprotuje takemu idealizmu, ker spravlja sposobnosti v odvisnost od bogstva in jih ubija z bedo; socializem ustvarja podlago za idealizem. Ustvarja jo materialistično; orati polje, gojiti in okopavati je materialističen posel, ali rezultati dajejo poljedelstvu idealnost.

Socializem pa ne služi idealizmu le s svojim ciljem, temveč je kljub vsemu materializmu tudi v svojem gibanju idealističen. Sebičnost se umika altruizmu; požrtvovalnost je največji faktor socialističnega dela; briga za blagostanje bodočih rodov nadvladuje interese živečega. Nešteti socialisti bi bili lahko uživali bogastvo, časti, udobnost, če ne bi bili rajši posvetili svojih moči socializmu — idealu. Trume delavcev bi se bile varovale brezposelnosti, potikanja po svetu in tisočih nadlog, če bi zatajile svoje prepričanje. Kdor ne vidi v takem gibanju idealizma, je slep, ali pa noče videti. Milijoni zotiranih pa čutijo ta idealizem v srcih in to mu daje garancijo zmage.

Razkol v socialno-demokratski stranki v Sloveniji

Z ozirom na razkol v slovenski socialistični stranki je objavil sodrug Ing. Gustinčič v »Novi istini«, v tem zagrebškem glasilu jugoslovanskih komunistov, sledeči članek:

Dozorel je socialni patriotizem v Sloveniji. Nismo verjeli, da bo tako hitro pokazal svoje pravo rno, toda predno ga je poljubilo žarko sonce druge spomladni, se je že popolnoma izlučilo.

Mi smo videli malomeščana Prepeluha potovati na državne stroške v Pariz in priključiti proletarce Slovenije na svojo pest v II. Internacionalno. Mi smo ga videli potovati v Italijo na državne stroške in simulirati tam poslanstvo našega proletariata brez njegove vednosti. Mi smo videli iti Kristjana v Novi Sad, da ujedini naše delavstvo z najbližnjimi politično prikazniki v Hrvatski, s korajarskimi malomeščanskimi šovinisti, ki stopajo sedaj v vlado s hrvatskimi klerikali — brez vednosti naših organizacij. Mi smo videli potovati Kopačca na državne stroške z najzagrizenjšo slovensko hierarhijo gledat na uro v Pariz in nam donosati izlagane intervencije pri italijanskih sodrugih. Mi smo videli potovati Periča in Svetka na državne stroške v Ameriko v vazo-vanje k Gomperjevemu šovinizmu. Videli smo, kako nas je policija socialnopatritotnih šovinistov dvigala na dan političnih konferenc in zbora stranke ponoči s postelji in nas vlačila v zapore, samo zato, da se na tih zborih in na tih konferencah ne sliši svoboda in pravična kritika njihovega dela. Videli smo jih podpirati najpristnejše reprezentante našega velekapitalizma v buržujski vladi in videli smo maršikaj pri teh ljudeh, kar nam je jasno govorilo, da so to naši Kerenski, Scheidemann in krvniki Naskejevega tipa, toda, da se bodo upali tako hitro izlučiti v vsaj voljo brezstidni kontrarevolucionarni obliki, tega si tudi naposled misliti izmed nas ni mogel misliti. Tolklega cinizma res nismo pričakovali!

Kaj mora proletarijat v Sloveniji smatrati za večji cinizem in večjo brezstidnost, kakor če proglašujejo ljudje, ki bi morali biti njegovi zupniki, svojo diktaturo nad njim samim? Čujte, kako brezstidno odkrito ta klika uzurpatorjev delavske politične moči v »Napreju« z dne 21. februarja t. l. štev. 42 odkriva svoje policijske nakane in dejanja!

»Zato vemo — piše »Napreje« — da se samo z oboževanjem mas ne bo nič velikega ustvarilo in da se zlnsti ogromnih stisk in težav, ki jih prinaša v vedno povečani obliki ta doba, z njim ne bo premagalo. Danes je nekaj diktature treba. Če se najde človeka, ki je zakrivil kak tak greh, da spravlja s tem tudi po naši vesti (to je po vesti Kristjana in Prepeluha et consortes) politično eksistenco in bodočnost proletariata v nevarnost — ni vedno politični greh, če se mu da v izrednih razmerah tudi s sredstvi silie čutiti, da tako ne gre. —

Če bi štali te besede v kakem listu naših Pribičevičev »Demokrata« ali Pašičevih »Radikalov« se ne bi prav nič čudili; ako pa čitamo te besede v »Napreju«, ki ga vzdržuje naš proletarijat s svojimi znojnimi žulji, se nam zdi, da stoji svet na glavi, ali pa vsaj, da je izgubilo naše delavstvo poslednjo trohico politične razsodnosti, ker kam nas ti ljudje vodijo, mora biti po teh stvarkih vsakemu proletarcu popolnoma jasno. Zerjavovi pomagati nič več ne skrivajo, da so nas oni sami zapirali in obojevali nedolžne (Furlana) v težke večmesne ječe in da so si postavili za naprej to ločko direktno v svoj politični program.

Toda njihova malomeščanska brezstidnost je le pričenja.

V slovenskem delavstvu je zavrelo radi politike, ki jo ti odpadniki od socializma vodijo. Vse politične organizacije v Sloveniji so na svojih konferencah, ali pa po svojih odborih odločno zahtevale, da izvrševalni odbor neaundoma skliče štedni strankni zbor, da se na njem zopet spravi v sklad proletarska politika s političnimi in gospodarskimi potrebami proletariata. Toda mesto tega so se sestali uzurpatorji delavske politične moči 22. februarja t. l. in so dali — čujte — najprej sami sebi zaupnico in si sami odobrili svoje dosedanje politično delo, potem pa kooprirali (prevzeli) nove, sebi enake bratce v izvrševalni odbor, da si zaslužijo v njem desničarsko večino, razvejavali so sklope prejšnjega stranknega odbora ali pa jih interpretirali po svoje in se pooblašali, da smejo razpuščati krajevne organizacije, ako se ne bodo pokorile Kristanovi in Prepeluhovi volji. In vse to se imenuje po njihovo demokratična proletarska politika!

Sedaj pa seveda upijejo ko čedniki na svoje trohilo, »Napreje«, da so proti temu, da se razbije stranka. Zasadili so se v uzurpirano časopisje, v katerem si vzememo svoje slovo, opravljajo nas druge kakor stare kofetare in zavračajo vsak naš popravek. Mi služimo kraju Nikiti, podkopavamo stranko in smo za to, da proletarijat je bolj strada — vse, kar jim samo pride pod pero.

Toda: do tu in ne dalje!

Proletarijat nima nikakega interesa več, ne na tako šovinistični stranki ne na izdajalskih tupaših in še najmanj na časopisju, ki je samo zato tukaj, da brani čisto privatne interese in privatne ambicije male grupe ljudi, ki obstoja iz par konsumnih nastavljenec in par strokovnih tajnikov pod vodstvom

Naznani se tudi članom, da ima na razpolago prvo-
rsto seme detelje »Lucerna« po ceni L 13'— na
hebelo, po L 15'— na drobno.

V zadnji št. »Dela« se je obvestilo člane, da dobé
kratkem naročene prasičke, žulibog pa niso še na
razpolago. Potrebne korake je vodstvo v svrhu tega
ne napravilo. Zopet galsica je posla za sedaj, upa se
kratkem modra ustreči željam naših članov. Žrepljo
entilirano bo tudi kmalu na razpolago.

UTRINKI

Brez reakcionarjev ni nobena država in zaradi tega se nobeni ne morejo delati očitki, ali ljudstvu se po pravici očitati nemarnost, če dovolijo, da imajo reakcionarji prvo besedo.

Vsak človek je zmoten. Tudi socialisti so ljudje in se lahko motijo. Ali zmore socialisti služiti na prostovoljski poti? Ali zmore socialisti služiti na prostovoljski poti? Ali zmore socialisti služiti na prostovoljski poti?

Kdor se danes, vprilo veličanskega socialističnega pokreta po vsem svetu na poti, da bi se seznanil s socializmom, je tujec v dom, v kateri živi.

Glavna naloga socializma ni, da prevzame eksperimentalno moč čim hitreje, ampak da jo bo, kadar jo prevzame, rabil izključno v prid ljudstva.

Osvoboditev proletarijata bo delo proletarijata samega!!!!

Iz ženskega zapisnika

Otroci na Ruskem

Čimdalje bolj izginjajo gosti oblaki morečih laži, ki so pobijali sovjetsko Rusijo. S težavo, toda zmagovito si dela resnica pot. Ko se ententa pripravlja — o, kako nerada — da obnovi odnose s sovjetskim Rusijo, pa spreminja Rusija lice in dušo v izumetničenih slikah buržuaznih časnika.

Resnica pa je, da boljševizmo ne spreminja oblike in bistva, pač pa njegovi zasmehovalci pobijajo hudočlove, ki so jih razširjali na račun delavske Rusije.

Sovjetska ruska delavnost ima polje, ki je o njem malo pisalo — bodisi v dobrem ali slabem smislu, ki je pa vendar sijajen dokaz globokega idealizma, ki prevaja človeka, katerim je naložila usoda slavno nalogo, da so otvorili novo dobo vsemu človeštvu.

Govorim o otroški vzgoji. Skoro pred dvema letoma sem čital članek profesorja Charlesa Kuniza, ameriškega sociologa, ki je živel v Rusiji od novembra 1917. do maja 1918, to je v prvem polletju sovjetske vlade. Pisatelj pripoveduje, koliko so stori boljševiki že od svojega nastopa dalje za umladinsko oskrbo. Kuniz pripoveduje, da so zbrali v Petrogradu osem tisoč otrok ter jih poslali v Perm na razložen feudalnega ruskega kneza; tam so ustanovili otroci-poljedelsko naselbino, ki je imela krasne uspehe. Vzdrževali so jo otroci sami, ki so nekaj časa delali, nekaj časa pa se učili. Vlada ni imela zato najmanjšega stroška.

Kuniz, buržuazijec, opisuje prijetno telesno krepkost in umstveno živahnost veselo otroške naselbine, ki naj bi dala sovjetski republiki izvrstne člane.

Sedaj pa imam v roki brošuro, ki je pravkar izšla v neki angleški tiskarni pod naslovom: »Bolševizem at work« (Boljševizmo na delu). Pisatelj William T. Good je priznan angleški vzgojavec, ki je živel na Ruskem lanskega julija in avgusta, kamor ga je poslal veliki liberalni list »The Manchester Guardian« s posebnim naročilom, naj opazuje novi svet, zlasti pa šolski sistem. Goodova knjiga je tako topla zbirka opazovanj, dat in slaspevov v prilog ruski vladi, da sem se je razveselila v dno duše. Pisatelj ni navdušen socialist, ki opazuje in sodi, in ki bi ga strankarska gorečnost lahko zaslepila. Pa bin e mogel stvar trezno opazovati in presojati. Spada pa med one mirne, hladne in ravnotežne angleške znanstvenike, ki se ne vdajajo nikakemu navdušenju in prevladujočemu besede in izrazu vsakega svojega mnenja.

»Šolskega problema« — piše Good — so se lotili boljševiki s tako občirnega vidika, da človeka kar jame. Šole po vseh so perivirili v »delavne šole«, kjer poučujejo g. jence, kako je treba gojiti rastline, kako obdelovati les in železo, vosek in volno; kako se tke, prede itd. vse pa po najmodernejši znanstvenih načelih.

Kmetje se silno zanimajo za šole.

»Najboljši dokaz temu so stoletne šolskih poslopj, ki so jih zgradili kmetje sami; najboljše jamstvo za stalni izdatni napredek šol pa je obdobjanja vreden zavod, ki so ga ustanovili v Moskvi, in kjer se vzgajajo učitelji za te »delavne šole«.

Good je bil v neki tak pripravni v Moskvi. Obiskoval je 300 kmetijskih učiteljev iz vseh krajev Rusije; na obrazu se jim je poznala goreča žlaželjnost.

Toda to, kar me je do mozga ganilo in mi vrazlostito srce, je pa opis otroškega življenja v Rusiji. Opis je takor resničen slaspev najplemenitejši vladi, kar jih je kdaj bilo na svetu! Navajam dolovno:

»Pri odhodu iz Revala je napravila name najgloblji utis misel, da ne bom videl v Moskvi otrok pod desetlet letom. Mlajši sov si pomislil — Resnica pa je, da povseh ruskih krajih, kar sem jih obšel, in tudi po Moskvi vse murgoli otrok in sicer od dojenčkov dalje. V nobeni drugi državi na svetu pa nisem videl, da bi vlada posvečala otrokom toliko skrb in misli kakor tu na Ruskem. Če pa izreklam te besede, jih govorim s kompetentnim poznavanjem, saj sem vse svoje življenje posvetil vzgojnemu delu. Do šestnajstega leta dobivajo brezplačno jed in vse druge potrebščine in to v obilnih odmerkih. Morda trpi marsikdo vlad neurejenega položaja, toda otroci glavo ne.

Pisatelj govori o otroških vrtcih, o negovanju umetnosti, o gledališčih. Vsaka stran pa, ki popisuje razne naprave, posvečene problemom duha in izobrazbe za male in velike, je kakor dih svežega idealizma, ki nam boža lica, očigledno in umazanega in surovega materializma, v katerem se peha vse zapadno življenje, v buržuazijem režimu. O priliki se zopet povrnem k tej sijajni knjigi, ki je poštna priča čiste in jasne zavesti.

Kar sem navedla danes, zadostno razsvetljuje zgradbo socialistične družbe, ki so jo sezidali naši zborarji v Rusiji s takim junaštvom in po tolikih ovirah in nevarnostih.

Socializem ne sme omejiti na vprašanje o delovnem času in plačilu; socializem mora ustvariti radost na zemlji vsem človeškim bitjem. Otroci, naši otroci, pa so svete posode, kjer se hrani radost. Vsega mladost jame veselje zreli in stari dobi. Ako gočemo, da bo svet lep, se morajo otroci smejeti. In otroci na Ruskem se smejejo vsi —

... in otroci v Italiji.

Toda na svetu je Moskva in je Rim. Rim, ki ni več »caput mundi«, temveč buržuazijeti, plutokraciji, objestni, nečimurni Rim. Poleg njega pa objestnejši Rim bednih, brezčlovkovskih, raztrganih. Kako prijazno so me v duhu sprejeli srečni molovski otroci, ko sem hodila te dni po širokih rimskih ulicah!

Ali ni nad vse tužen prizor, ko vidiš sredi ogromnih stolpov spomenikov, med bleščajočimi okoli in kočljivim malo človeško stvarco, pokrito s razcapanimi tunjami. To bedno bitje slepije umazano ročico in prosi milostino, poleg njega pa vrvi lavalid hrebeče gošade.

Kdo pomisli na blato in moralno trpinčenje tega bitja, ki se komaj zaveda življenja; na usodni temelj, iz katerega že v mladih letih kljuje one kači, ki vsiljujejo značaj in srce človeka? — Nihče.

Mimoidoti umajljeni človek mu podari novčič ter misli, da je s tem izpolnil svojo dolžnost do malega nesrečnika in gre mirne vesti dalje.

Prvo veliko delo, ki bi ga morali izvršiti, je zaščita otrok. Omogočiti moramo nedolžnemu nezkušenemu bitju radost v prvi življenjski dobi; štiti ga pred nevarnostmi, ki lahko škodujejo njegovemu telesnemu in duševnemu razvoju že v prvih letih.

Buržuazijška družba se ni in se ne biva za to. Čim večjo je nevednost, hudočlove in brezobličnost, tem bolj bednim človeku, tam objestnejši je njeno gospodstvo, tem odaljenejši je njen končni položaj.

Ali tudi vam, otroci Rima, otroci Katalje, otroci proletarcev po vsem svetu, tudi vam bo bita ura sreče. Naši mali hrusti na Ruskem ploskajo z ročicami ter vam še pravijo: tovariš, sodrug!

Kmalu bodo iz vseh mest na zemlji radostno vsklikali in pošiljali pozdrave Moskvi, duhovnemu središču celega sveta. Zbor srečnih otrok pa bo plaval v ljubezni okoli zemeljskega obla. Socializem hoče z vsemi močmi pospešiti prihod tega dne.

Izdaja za socialistično zvezo v Juljski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna »Lavoratore« v Trstu.

Podpisane družine se hvaležno zahvaljujejo vsem sodrugom, prijateljem in znancom, ki so izkazali na katerikoli način zlasti z udeležbo ob pogrebu poslednje spoštovanje in čast našemu nepozabnemu

JOSIPU ŠKABARJU

Trst-Greta, 8. marca 1920 Družine ŠKABAR, LAPEL, ŠKERL, PERTOT, DANEU

Delavci!

Naročajte in širite „Delo“. To je vaš list, list izbo-riščanih in brezpravnih!!

☐ Dnevno novi dohodi!! ☐

Trgovina z raznovrstnim blagom

M. Ferjančič
VIPAVA

Manufakturno blago, jestvine, južno sadje, železnine, raznovrstne potrebščine za kmetovalce itd. itd.

Priporoča se slavnemu občinstvu v Vipavski dolini.

☐ Dnevno novi dohodi!! ☐

Prot. trg. tvrdka A. FERFOLLA

Velvetrgovina z vinom
žganimi pijačami
in delalnimi pridatki

TRST - Ul. Torre bianca 22
TELEFON št. 18-07

Zadrúzna gostilna

prej „Pri Prelovcu“

se nahaja sedaj pri

J. ŠTRAVSU

tik šole v Idriji

DELAUSKE ZADRUGE

ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO V TRSTU

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

Skladišča za razdeljevanje blaga

otvorjena po 30. juniju 1919

v Trstu

Štev. 38	Corso Garibaldi 33	dne 14. julija 1919
„ 41	Via Giulia 84	dne 14. „ 1919
„ 37	Via Malcanton 4	dne 1. septembra 1919
„ 45	Salita di Greta 45	dne 1. „ 1919
„ 46	Via Donato Bramante 6	dne 22. „ 1919
„ 44	Piazza del Ospitale 3	dne 29. „ 1919
„ 48	San Sabba (Sv. Sobota)	
„ 52	Barkovlje, obrežje 136	dne 15. decembra 1919 dne 2. februarja 1920

v Istri

Štev. 40	Piran, Piazzetta S. Rocco	dne 29. julija 1919
„ 39	Škofije (sp.) 248	dne 19. avgusta 1919
„ 47	Dinjau, Piazza N. Ferro 917	dne 7. decembra 1919
„ 49	Piran, Piazza Porta Domo	dne 17. januarja 1920

v Furlaniji

Štev. 24	Tržič-Ponzano	dne 3. julija 1919
„ 21	Kormin, Via Pr. Umb. 329	dne 22. „ 1919
„ 7	Gorica, Via Duomo 9	dne 25. „ 1919
„ 23	Fara, Borgo Chiesa 48	dne 26. „ 1929
„ 14	Tržič, P. Municipio 326	dne 4. avgusta 1919
„ 33	Gradiška, P. indipend. 4	dne 4. „ 1919
„ 22	Moša, Borgo Villa 119	dne 30. septembra 1919
„ 43	Cervinjan, V. Acquileia 394	dne 13. „ 1919
„ 42	Sagrado, V. G. Vittori 23	dne 12. oktobra 1919
„ 5	Ronchi, V. Cons. acque 230	dne 18. februarja 1920

Kmalu se bodo otvorila še sledeča

Štev. 50	Trst, V. del Rivo, v. Giuliani	Štev. 55	Labinj, občinsko poslopje
„ 53	Ajello, Via 24 Maggio 105	„ 56	Trst, Via Molin a Vento 72
„ 54	Prosek — Kontovelj 185	„ 57	Nabrežina 225

V delavskih zadrugah je združenih že 26.000 družin s 100.000 odmerki.

Vsak se lahko udruži v delavske zadruge. Zato je dovolj, da se dotičnik prijavi enemu izmed naših novih ali starih skladišč.

TRST, marca 1920.

RAVNATELJSTVO.

DELAUSKE ZADRUGE ZA TRST, ISTRO IN FURLANJO

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENIM POROČTVOM.

V smislu 12. člena zadrughih pravil sklicujemo sledečo

redne splošne skupščine

s sledečim

DNEVNIM REDOM:

1. Volitev predsednika skupščine;
2. Predložitev in razprava bilanc;
3. Povišanje društvenega deleža od 20 na 100 lir;
4. Preosnova reda o podporah;
5. Volitev delegatov na občni zbor;
6. Volitev skladiščnih nadzornikov;
7. Slučajni predlogi, pritožbe in želje, ki se naj jih vloži na občnem zboru.

V Trstu:

V petek, dne 12. marca 1920 ob 20. uri

v veliki dvorani „Delavskega doma“
izvoli 21 delegatov za občni zbor.

V soboto, dne 13. marca 1920 ob 20. uri

v veliki dvorani „Delavskega doma“
izvoli 25 delegatov za občni zbor.

V nedeljo, dne 14. marca 1920 ob 10. uri

v dvorani krožka „Carlo Učekar“ via Rettori
izvoli 8 delegatov za občni zbor.

V Istri:

V nedeljo, dne 14. marca 1920 ob 10. uri

v „Delavskem domu“
izvoli 4 delegate za občni zbor.

V nedeljo, dne 14. marca 1920 ob 15. uri

poljedelski delavski krog
izvoli 5 delegatov za občni zbor.

V sredo, dne 17. marca 1920 ob 19. uri

v dvorani delavskih organizacij
izvoli 6 delegatov za občni zbor.

V četrtek, dne 18. marca 1920 ob 19. uri

dvorana „Apollo“
izvoli 15 delegatov za občni zbor.

V petek, dne 19. marca 1920 ob 19. uri

v dvorani gostilne „Alla Patria“
izvoli 4 delegate za občni zbor.

V nedeljo, dne 21. marca 1920 ob 10. uri

„Delavski dom“
izvoli 13 delegatov za občni zbor.

V Furlaniji

V ponedeljek, dne 15. marca 1920 ob 19. uri

Delavska zbornica
izvoli 7 delegatov za občni zbor.

V ponedeljek, dne 15. marca 1920 ob 19. uri

izobraževalni krožek
izvoli 2 delegata za občni zbor.

V torek, dne 16. marca 1920 ob 19. uri

občinska Palestra
izvoli 3 delegate za občni zbor.

V sredo, dne 17. marca 1920 ob 19. uri

mestna dvorana
izvoli 4 delegate za občni zbor.

V petek, dne 19. marca 1920 ob 19. uri

Gledališče Minussi
izvoli 3 delegate za občni zbor.

V nedeljo, dne 21. marca 1920 ob 10. uri

v kinematografski dvorani
izvoli 3 delegate za občni zbor.

V smislu 12. člena zadrughih pravil, so člani pristojni v leti okraj, v katerem se nahaja društveno skladišče, in kjer si redno nabavljajo blago, ter so zavezani potemtakem udeležiti splošne skupščine le v istih okrajih, oz. okrajih. Vsaka glavna skupščina je veljavna, če jo navzočih vsaj četrtina vplasnih članov. Ako se ob napovedani uri ne doseže potrebna številca, se skupščina posključuje kasneje, ki je pa veljavna ob vsakem številu navzočih. Predsednik skupščine se volji vsakikrat z večino glasov. V smislu 5. člena zadrughih pravil zamore član uveljaviti svoje pravice tudi potom pooblaščenca, lastne soprotge ali druge osebe pripadajoče njegovi družini. Pooblaščenec mora biti podpisane v skladišču, oziroma v osrednjem uradu.

Člani se samoroje legitimirati s potrdilom oddanih znamk, in s izkaznico na žilno, ki mora imeti pečat skladišča, v katerem se član poslužuje.

Ostali shodi se bodo sklicali prihodnji teden.

TRST, 8. marca 1920.

Ravnateljstvo.

Nadzorovalni svet.